

Ruimte van Leven

Overweging 31 januari 2016 – Jonne Meij

Mede voorganger: Diana Vernooij

*“... We hebben voorbeelden nodig,
binnen en buiten de kerk,
groots en meeslepend en in het gewone dagelijkse.
Mensen die ons voorleven hoe we onze eigen ruimte van leven kunnen nemen.
Mensen die ons helpen herinneren aan leefruimte
die we zelf niet meer konden zien ...”*

Openingsgebed

Wij komen samen om ons te voeden aan de bron, waaruit het leven ontspruit.
Wij komen samen om de liefdevolle energie te delen waaruit het leven wordt gevoed.
Wij delen in de kracht en gloed van al wat leeft.

In de naam van de Eeuwige
ontvangen we leefruimte en nieuw licht in onze ogen.

Amen.

Lied: Alles ontgrenzende ruimte

H. Oosterhuis / A. Oomen

Welkom en inleiding

Lieve mensen, hartelijk welkom hier in De Duif, waar we dat oude bekende ritueel iedere zondag weer houden wat we kerkdienst noemen, viering van schrift en tafel.

Klinkt niet heel swingend als ik dat zo uitspreek: de zondagse kerkdienst maar voor wie hier vaker komt weet dat het ons wekelijkse feestje is van muziek en stilte, van ruimte in je hart. Welkom, fijn dat u hier allemaal bent.

Afgelopen week zag ik een prachtig filmpje op facebook dat ik natuurlijk ook weer heb gedeeld. Na de verschrikkelijke aanrandingen in Keulen op Oudjaarsavond zijn groepjes vluchtelingen in Keulen de straat op gegaan om vrouwen een bloem uit te reiken, als symbool van respect en dankbaarheid. Daarop namen honderden vrouwen uit Keulen dat gebaar over en deelden buitenlandse mannen en vrouwen bloemen uit, zeggend: “Wij zijn een open maatschappij en u bent nog steeds welkom”. Wat een mooi teken van liefde die haat overwint.

Er zijn prachtige nieuwe rituelen zoals deze die onze wereld binnenkomen. Stille tochten en kaarsjes en bloemen op plekken van onheil kennen we al langer, free hugs op pleinen: het aantal seculiere rituelen zal de komende jaren toenemen in onze maatschappij – mogen we hopen. Ontkerkelijking ja, dat is aan de gang – kerkdienst als deze zijn lang zo populair niet als dat wij zouden willen, maar zonder religie, zonder ritueel kunnen wij mensen niet.

Vandaag vindt u David Bowie op uw orde van dienst, zijn ogen, zijn haar – een teken van uitdaging om ruimte in het leven te creëren. Jonne zal er uitgebreid op terug komen. Want Jonne zal de overweging houden. We zitten in een tussentijd, de tijd tussen de twee verkiezingsronden in De Duif. Traditioneel worden kandidaten in de eerste ronde voorgesteld door gemeenteleden, en wie ten minste 5 keer is voorgedragen kan zichzelf kandidaat stellen voor de 2e ronde. Jonne is zo'n kandidaat, nog geen gekozen voorganger zoals ik – maar wel voorgedragen. Dit is de tweede keer dat ze een overweging houdt én, goed nieuws, ze staat op de lijst. Die lijst bevat overigens nog een tweede nieuwe kandidaat, Jeffrey, en straks als ons Groene Licht wordt uitgedeeld, ons clubblad – kunt u al onze motivaties ook lezen, voordat u volgende week stemmen kunt.

Wij willen graag kerk zijn met elkaar, een plek waar we blij van worden, waar we stil van worden, waardoor we weer weten wat echt belangrijk is in ons leven.
Voor nu wensen Jonne en ik ons allen een prachtige viering.

Gebod om kracht

Er is een kracht die geest is en leven,
licht en waarheid en grenzeloze ruimte.
Zij omvat alle activiteit en verlangen,
alle geuren en smaken.
Deze kracht is het die het hele universum ontvouwt
en in stilte alles lief heeft.
Dit is de kracht die in mijn hart woont.

Lied: Delf mijn gezicht op

H. Oosterhuis / B. Huijbers

Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.
Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.
Wie mij ontmaskert, zal mij vinden.
Ik heb gezichten, meer dan twee,
ogen die tasten in den blinde,
harten aan angst voor angst ten prooi.
Delf mijn gezicht op, delf mijn gezicht op,
maak mij mooi, maak mij mooi.

Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.
Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.
Wie wordt ontmaskerd, wordt gevonden,
en zal zichzelf opnieuw verstaan,
en leven, bloot en onomwonden,
aan niets en niemand meer ten prooi.
Delf mijn gezicht op, delf mijn gezicht op,
maak mij mooi, maak mij mooi.

Eerste lezing Joh 5: 1-9, 16

Enige tijd later ging Jezus voor een van de Joodse feesten naar Jeruzalem. Nu is er in Jeruzalem bij de Schaapspoort een badinrichting, in het Hebreeuws Betzata geheten, met vijf zuilengangen. Daar lag gewoonlijk een groot aantal zieken, blinden, lammen en kreupelen. Er was ook een man bij die al achtendertig jaar ziek was. Jezus zag hem liggen, en omdat Hij begreep dat hij al lang ziek was, sprak Hij hem aan: 'Wilt u graag gezond worden?'. 'Maar Heer,' zei de zieke, 'ik heb geen mens om mij in het bad te helpen wanneer het water in beweging komt, en terwijl ik mij erheen sleep, is een ander mij voor.' Daarop zei Jezus: 'Sta op, pak uw bed en loop.' Meteen werd de man gezond: hij pakte zijn bed en liep. Nu was die dag een sabbat. (...) Daarom begonnen de Joden Jezus te vervolgen, omdat Hij zulke dingen deed op sabbat.

Tweede lezing – 'Aankomen in openheid' *Bram Moerland*

Jij bent de enige mens op de wereld in jouw situatie, met jouw talenten. Jij bent anders dan alle anderen. Jouw situatie in de wereld en jouw persoonlijke eigenheid vormen samen het gereedschap waarmee je zin kunt geven aan je bestaan.

Liefde tot een medemens is allereerst het schenken van existentiële ruimte aan die ander om anders te zijn dan jij. Als iemand door een medemens bevestigd wordt, met een liefdevol gebaar, een bemoedigend woord, of zelfs alleen maar een luisterend oor, kan dat een aanzet zijn tot persoonlijke bloei. Je medemens bemoedigen kost niets, maar kan voor die ander heel kostbaar zijn. Wij mensen hebben elkaar nodig. Niet als de gevangenenbewaarders van absolute waarheden, maar als moedige mensen die in vrijheid elkaar onderling steunen en bevestigen in ieders eigen bijzonderheid.

Lied: Verward

Marieke van Baest / Teresa Takken

Overweging

Vandaag 3 weken geleden op 10 januari overleed zanger en artiest David Bowie. Het zal jullie niet ontgaan zijn, de eerste paar dagen na zijn dood reageerde de hele wereld geschokt. Wereldleiders spraken hun bewondering uit, kranten besteedden meerdere pagina's aan uitgebreide biografieën, de tv lastte Bowie programma's in en *De Wereld Draait Door* verzorgde een afscheidsuitzending voor de artiest. Veel van deze loftuitingen heb ik bekeken en gelezen en voor kennisgeving aangenomen. Maar aan het einde van die week, als laatste wagentje van de media-optocht, verscheen er een column in dagblad Trouw die mijn aandacht vasthield.

Het was een column van Stijn Fens, verslaggever van katholieken huize op de afdeling religie en filosofie. Hij schreef over *de manier waarop* Bowie in de media werd herdacht en geëerd en vergeleek het format van de uitzending van *De Wereld Draait Door* met een kerkelijke liturgie, waarin hij de tafelgasten van Mathijs van Nieuwkerk vergeleek met de leerlingen van Jezus; met regisseur Ivo van Hoven als de leerling die Hij het meeste liefhad en Patricia Paay als Maria Magdalena. 'Zij werd nog net geduld door de andere leerlingen, meer ook niet', schreef hij erbij. Een detail dat ik herkende uit de uitzending.

Siamese tweeling

Fens sloot zijn column af met woorden waar ik vervolgens echt over na heb lopen denken, ik citeer dat stukje voor u, zodat u straks met me mee kan denken.

"Eeuwenlang leidden kerk en religie de mens in deze streken door het leven naar de onvermijdelijke dood. Als een Siamese tweeling zaten kunst en religie aan elkaar vast. Nu zijn ze van elkaar gescheiden en lijkt alleen de kunst nog levensvatbaar."

En dan gaat hij verder: "Ik moest denken aan de kerktoren van de stad Groningen. Deze week kregen ze er een concurrent bij. Vlakbij het station was een nieuwe kathedraal verrezen. 'Bowie' stond er op de façade. Voor de deur stond een lange rij gelovigen. Heiligdom voor een popster."

Welke functie is het die wereldsterren als David Bowie van Jesus overgenomen hebben? Wat is het in Bowie waardoor mensen zo geraakt zijn door zijn dood? Zijn nalatenschap wordt ervaren en gebruikt als bron van troost en hoop. Het is een nalatenschap waar mensen wijze woorden in lezen, zien en horen.

Flowerpower

Bowie is 69 jaar geworden, geboren in 1947. Opgevoed in de jaren vijftig in London, de jaren van wederopbouw, ook daar. Tiener in de roerige jaren '60 en in z'n twinties in de soulvolle jaren zeventig. Een periode waarin een sterke bevrijdende ontwikkeling plaatsvond. De jaren vijftig stonden in het teken van hard werken en een sterke moraal, waarin het individu weinig tijd en ruimte kreeg voor persoonlijke behoeften en ontwikkeling. Met de komst van meer vrije tijd kwam ook de roep om meer bewegingsvrijheid, letterlijk en figuurlijk. De jongeren maakten zich vrij van dwingende omgangsvormen en verwachtingen. Als je kijkt naar de beelden van de flowerpower hippies lijkt het of iedereen zich destijds vrij voelde. Maar bevrijding uit het keurslijf van conventies, tradities en verwachtingen is niet alleen afhankelijk van de maatschappelijke ontwikkeling, het is vooral een persoonlijk proces. Een proces van bewustwording van de eigen gevoelens en behoeftes en het leren kennen van onze grenzen. Grenzen die onze ruimte van leven beschermen maar ook inperken. Grenzen, vaak bepaald door anderen; de samenleving, de geloofsgemeenschap, de vriendenclub, het eigen gezin. Het zijn grenzen die worden bewaakt en bevestigd door onze eigen angst. Angst om uit de toon te vallen, om teleur te stellen, en uiteindelijk de ultieme angst om afgewezen te worden, weggestuurd, buitengesloten, geëxcommuniceerd.

Hoe benauwend die grenzen kunnen zijn, hoe beklemmend het gebrek aan ruimte van leven, we weten het allemaal. We hebben allemaal delen van onszelf die we niet durven uitleven, die we niet durven laten zien.

"Delf mijn gezicht op maak mij mooi" Daaruit spreekt het verlangen om gezien te worden! Het verlangen naar een ander die de ogen heeft om jou te zien zoals je werkelijk bent, inclusief de delen die je verborgen houdt... Je verlangt ernaar dat ze ontdekt worden, opgedolven en gewaardeerd. Dat ook jouw ongeziene delen ruimte van leven krijgen... De vrijheid die dat geven zou.

Ruimte van leven

De kerk als instituut wordt door velen ervaren als een instituut dat, met zijn uitgesproken ideeën over goed en kwaad, mensen ruimte van leven ontnemt... Velen gingen en zijn op zoek naar ruimte van leven; VRIJ van opgelegde waarden en normen.

Bowie leek de belichaming van die vrijheid. Hij gaf telkens opnieuw vorm aan zijn identiteit en liet zich daarbij niet begrenzen door verwachtingen van zijn fans, noch door bestaande conventies. Hij maakte zijn eigen keuzes en was niet bang zichzelf kwijt te raken. Het meest bekende en invloedrijke alter ego van David Bowie was: *Ziggy Stardust*.

Het is Ziggy Stardust die u op de voorpagina van het liturgieboekje ziet. Ziggy Stardust was een androgyne verschijning waarmee Bowie dwars door de grenzen van vrouwelijkheid en mannelijkheid heen bewoog. Ziggy Stardust vermengde de twee seksen en had lak aan de tot dan toe streng bewaakte grens tussen mannelijkheid en vrouwelijkheid. Met zijn excentrieke

verschijning creëerde hij nieuwe 'ruimte van leven'. Hij nam die vrijheid voor zichzelf, en hij werd daarmee een voorbeeld en een wegbereider voor vele anderen. Hij was taboedoorbrekend en bevrijdend. Voor mannelijke vrouwen, vrouwelijke mannen, homo, en bi-seksuelen, transgenders en alle anderen die zich benauwd voelden binnen de bestaande grenzen tussen de seksen.

In de eerste lezing uit Johannes 5, lezen wij hoe taboedoorbrekend Jesus is. Hij maakt zijn eigen keuzes; op basis van wat hijzelf denkt dat goed en belangrijk is. Hij geneest op sabbath, geheel tegen de regels van de farizeeërs in. Jesus' handelen en denken is taboedoorbrekend. Hij is een Jood die zich niet door de wetten beperken laat wanneer er belangrijker zaken aan de orde zijn. Hij maakt ruimte van leven binnen de strenge leefregels van zijn tijd. Hij bevrijdt mensen die buitengesloten zijn door hun gemeenschap en geeft hen terug hun ruimte van leven. Ook dat zien we terug in Johannes.

In beweging

Als we kijken naar de bevrijding die met de genezing gepaard gaat. Daar lag een man al 38 jaar op genezing te wachten. Achtendertig jaar lang had hij niet aan het leven meegedaan, het leven aan zich voorbij zien trekken, begrenst door zijn beperking. Er staat: "Jesus zag hem liggen". Jesus had de ogen om de man te zien voor wie hij werkelijk is en hij vraagt hem: "Wilt u gezond worden?" Misschien had hij ook kunnen vragen: Verlangt u naar ruimte van leven? En dan zegt Jesus hem om zijn bed op te pakken en te lopen. Ik lees dat als: Pak je beperking op, blijf er niet langer mee zitten. Pak het onder je arm, het hoort bij je. En zet jezelf in beweging, leef ermee...

Jesus laat de man de leefruimte zien die hij zelf niet meer zag. De gnosticus Bram Moerland zegt het zo: Je medemens bemoedigen kost niets, maar kan voor de ander heel kostbaar zijn. Wij mensen hebben elkaar nodig, niet als gevangenenbewaarders van absolute waarheden maar als moedige mensen die de vrijheid in elkaar steunen en bevestigen in ieders eigen bijzonderheid.

Goed en kwaad

De kerk als instituut met zijn uitgesproken ideeën over goed en kwaad heeft veel mensen ruimte van leven ontnomen en nog... Velen gingen en zijn buiten de kerk op zoek naar ruimte van leven; vrij van opgelegde waarden en normen.

De Duif gemeenschap ként die zoektocht en heeft zich in de jaren zeventig vrij gemaakt van de katholieke leef- en geloofsregels, waar zij tot dan toe onder viel. De Duif gemeenschap heeft zijn eigen ruimte van leven gecreëerd! Ruimte om te zijn wie we zijn en om te geloven, zoals we willen geloven, ieder met zijn eigenheid. Elke zondag zoeken we en geven elkaar, hier in deze prachtige kerk, inspiratie en bemoediging. De inspiratie en bemoediging om elke dag weer het lef te hebben om onze eigen leefruimte in te nemen en om ons in te zetten voor de ruimte van leven voor anderen, zelf nadenken, samen vieren! Het is goed mogelijk dat David Bowie en Ziggy Stardust zich hier thuis gevoeld zouden hebben.

We hebben voorbeelden nodig, binnen de kerk en erbuiten, groots en meeslepend en in het gewone dagelijkse. Mensen die ons voorleven hoe we onze eigen ruimte van leven kunnen nemen. Mensen die ons helpen herinneren aan leefruimte die we zelf niet meer konden zien. In contact met onze eigen ruimte van leven, raakt het ons wanneer we de beperkte leefruimte van anderen zien.

Dat we voorbeelden mogen hebben en vooral ook, dat we voorbeelden mogen zijn...

Pianomuziek

Geloofsbelijdenis

Ik geloof in de levende Geliefde,
die ons troost en licht geeft.
Ik geloof in het vertrouwen,
dat elke dag opnieuw in ons geboren mag worden.
Ik geloof in een wereld waarin mensen elkaar
ruimte van leven gunnen, wie zij ook zijn,
waar zij ook vandaan komen.
Ik geloof dat de aarde een groot geschenk is
dat wij mogen koesteren en beschermen.

Ik geloof in de Geest die altijd aanwezig is in ons hart,
in het delen van plezier en verdriet in ons samenleven,
in het werken aan een betere wereld voor iedereen,
gericht op vrede en verdraagzaamheid.

Ik geloof dat ik daar elke dag voor kan kiezen
vanuit verbondenheid met de Krachtige en Tedere,
met de bron van eindeloze vrede en Liefde.
Moge het zo zijn.

Viering van brood en wijn

Intenties die werden opgeschreven in het groene boek

Tafellied: Tot Zegen

H. Oosterhuis / T. Löwenthal

Deze bijeenkomst zij ons tot zegen

Dit komen tezamen van mensen, gezichten en zielen
van hier en overal, aarde en hemel,
deze seconde der uren der eeuwen
zij ons tot zegen.

Moge de donkere nacht onze dagen behoeden
deze nieuwe dag ons zuiveren, sterken
dat onze boeien geslaakt
onze honger gestild
dat niet de dood op ons valt.
Moge het licht van de morgen
over ons opgaan, nieuw alle dagen.

Moge de kracht in ons varen
van Jezus uw dienstknecht uw kind.
Dat ons voor ogen staat hij door u geroepen
bestemd en bezielde om in ons midden,
eens en voorgoed,
te zijn uw woord uw voorbeeldmens
aldoende liefde, recht –
brood uit de hemel, water uit de rots
wijnstok wereldwijd vertakt –

Dat waar wij gaan zijn geest ons overschaduwet
liefde sterker dan de dood.

Die mens gedenken wij
als een van ons, als een met u.
Moge het delen van dit brood en deze beker
ons sterken in de hoop
dat hij leven zal in ons
uit kracht van u.

Dat een nieuwe wereld komen zal
waar brood en liefde is genoeg voor allen.
Kom bevrijden wees genadig
ere zij u in den hoge
diep in ons midden
vrede op aarde
kome wat komt.

Nodiging

Breken en delen van brood en wijn

Lied: Scheur de wolken uiteen

H. Oosterhuis / A. Oomen

Voorbeden

Laat ons bidden voor onszelf,
en iedereen die zoekt naar vrede in het leven.
Dat wij kracht en tederheid ontdekken
en het lef hebben om de weg naar binnen te gaan.

Laat ons bidden dat verstillung van onze drukke gedachten
ruimte mag geven in ons hart,
om werkelijk bij de ander te kunnen zijn.

Laat ons hart dan zijn bij de mensen die ons na staan,
en laat ons net zo veel liefde voelen voor wie we niet kennen.
Moge ons hart overlopen van mededogen en warmte.

Laat ons bidden voor mensen
wier levens gekleurd worden door pijn, angst of verlies,
mensen die in tergende onzekerheid leven,
vluchtelingen tussen wanhoop en hoop.
Dat de levende God, zich zal openbaren in hun hart,
en hen moed geeft en vertrouwen.

Laat ons bidden dat wij de moed hebben
om niet te weten wat we moeten doen,
maar er toch te zijn,
en dat wát we doen zal getuigen van
onbegrensde liefdevolle vriendelijkheid.

Onze Vader

Aramese versie

Bron van Zijn, die ik ontmoet in wat mij ontroert,
Ik geef u een naam
opdat ik u een plaats kan geven in mijn leven.
Bundel uw licht in mij - maak het nuttig.

Vestig uw rijk van eenheid nu,
uw enige verlangen handelt dan samen met het onze.
Voed ons dagelijks met brood en met inzicht.
Maak de koorden van fouten los
die ons binden aan het verleden,
opdat wij ook anderen hun misstappen kunnen vergeven.

Laat ons de Bron niet verzaken,
Want uit u wordt geboren:
de alwerkzame wil,
de levende kracht om te handelen,
en het lied dat alles verfraait,
en zich van eeuw tot eeuw vernieuwt,
Amen

Actie en informatie

Slotlied: Geef alle ruimte aan de liefde

J. v. Opbergen / J. v.d. Velde

Zegenbede

Moge de Krachtige en Tedere dicht bij ons zijn de komende dagen
en alle dagen in ons verdere leven.

Moge zij onze ogen, ons hart en onze armen openen
opdat wij onverschrokken en met liefdevolle vriendelijkheid
de ruimte in ons leven kunnen scheppen,
levensruimte voor onszelf en voor de mensen die wij ontmoeten.

Moge ons diepste wezen, God in ons leven,
ons daarbij kracht en tederheid schenken en vrede.
Amen.